

KVANTITET

Varför Arendal Sound? Ja, den frågan ställer företaget själva på sin hemsida, och förklaringen är att webbutiken L-sound som startade i Norge 2005 till slut kände att de ville och kunde tillverka och sälja en egen produkt, och då föddes idén om ett nytt, eget högtalarmärke.

AV MAGNUS FREDHOLM

L-sound startades alltså 2005, i Arendal, av Jan Ove Lassesen. Jan Oves pappa drev TV-handel och den unge Jan Ove delade sin fritid mellan att kränga fisk åt sin morfar, jobba i TV-affären åt pappa och pyssla med sin egen stereo.

Web vägen framåt

När Jan Ove pluggat färdigt jobbade han i oljeindustrin innan han till slut fick erkänna för sig själv att det var inom elektronik han ville arbeta, och eftersom det inte var något vidare läge för en liten lokal butik i Arendal blev det webbutik. Entusiasmen, kunskanden och servicen gjorde att man snabbt fick ett mycket gott rykte (inte helt olikt vår svenska hembiobutiken.se) och efter tio

år berättar historien att det var ett Skypemöte mellan L-soundgänget som spårade ur och till slut ledde fram till Arendal Sound och högtalarserien 1723 (året då Arendal fick stadsprivilegier och rätt att ta ut tull).

Helheten

Högtalarsystemet vi testat består av ett par stativhögtalare med dedikerade ställ som gör dem till golvhögtalare, en center som ser ut precis som fronthögtalarna, ett par surroundhögtalare som dels har direktriktat ljud och dels två fyrtummare som spelar bakåt respektive framåt i en dipolkoppling, totalt sett alltså en tripol, samt till sist en subbas av lagom storlek för att trycksätta vårt lyssningsrum.

Rejåla material

Gemensamt för alla högtalare från Arendal Sound är att lådorna är tillverkade i vad Arendal Sound själva kallar HDF, av minst sagt rejäl tjocklek, och att lådväggarna internt är klädda med dämpmatta, vilket gör att de är i det närmaste helt resonanslösa.

Jag är lite skeptisk till benämningen HDF, eftersom HDF enligt till exempel traguiden.se inte tillverkas i speciellt tjocka varianter och mest används för dörrblad, och tror att det egentligen rör sig om MDF i det övre densitetssegmentet (uppemot 800 kg/m³), ofta kallat premium MDF.

Utseendet är i mina ögon brutal-funktionalism, och som köpare kan man välja mellan svart eller vit färg. Matt är billigast (och i svart utförande överlägset bäst i hemmabion), men de finns också i högblank finns mot ett pristillägg på 100 euro per högtalarpar.

Runt om

På baksidan sitter kopplingspanelen, en rejäl aluminiumplåt (fastskruvad med hela 10 maskingängade skruvar) med härliga kontak-

& KVALITET

ter i Rhodiumpläterad koppar, och samtliga högtalarmodeller i 1723-serien kan biampas, utom surroundhögtalaren där man i stället kan välja om den ska vara endast direktriktad, endast dipol eller tripol, samt om man vill hur dipol- respektive de direktriktade elementen ska drivas.

På baksidan hittar vi också rejäla gängfästen för stativ, och surroundmodellen har dessutom nyckelhålsupphängning liksom ett uttag i lådans nederkant som gör att kablar kan ledas ut även när högtalaren sitter dikt an mot väggen. På baksidan mynnar också barsreflexportarna på centern och fronthögtalarna, och det följer med skumgummipluggar så att man kan välja sluten eller portad låda. Den slutna varianten ger över lag en torrare, mer kontrollerad återgivning medan portat ger avsevärt djupare bas. Vi har kört dem på båda sätt, och för oss är valet i hemmabion enkelt: Arendal 1723 gör sig bäst som slutna lådor!

Ställen

Eftersom inga av högtalarna vi har för test är golvstående finns det inga fötter på dem, men vi har alltså använt ett par 1723 Stand (650 euro/par) som i ett nafs förvandlar 1723 Monitor till golvare! Ur med metallplattan på toppen av stället och i med till exempel blyhagel (så mycket du orkar bära hem) eller något annat tungt och skruva sedan ihop de två enheterna så har du golvhögtalare som heter duga! Stativen är förresten byggda precis som högtalarlådorna, inklusive intern stagning och dämpmatta men utan dämpull i.

Element och filter

På framsidan hittar vi ovanligt stora mellanregister/basar (8 tum) med lätta coatade pappersfiberkoner och talspolar i kopparöverdragen aluminiumtråd (CCAW) för kombinationen lätt vikt och god ledningsförmåga.

Man har också ägnat mycket möda åt att få upphängningen symmetrisk, alltså att rörelsen ut respektive in blir likformig så långt det går.

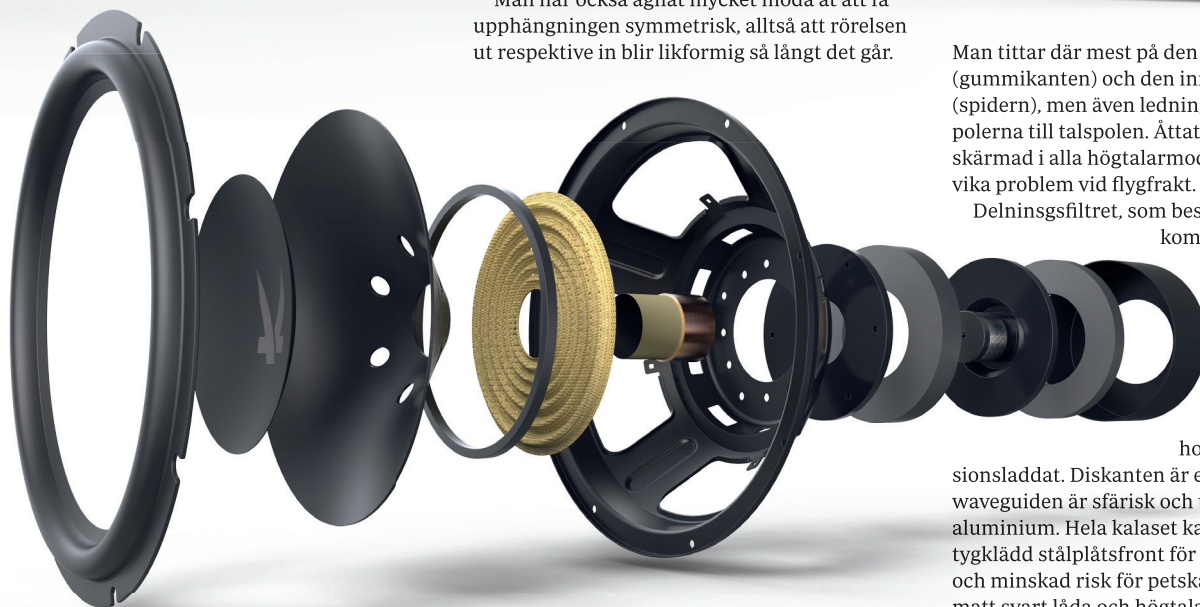
Monitor 1723 blir en bjässe om man skaffar ställen ...

Man tittar där mest på den yttre upphängningen (gummikanten) och den inre upphängningen (spidern), men även ledningstrådarna från kontaktpolerna till talspolen. Ättatummar är magnetiskt skärmd i alla högtalarmodeller, mest för att undvika problem vid flygfrakt.

Delningsfiltret, som består av minst sagt rejäla komponenter, delar med 24 dB/oktav, och gör det så lågt som vid 1,5 kHz.

Över 1,5 kHz tar en 28 mm diskant över, och den sitter i en osedvanligt djup waveguide, typ ett horn som inte är kompressionsladdat. Diskanten är en mjuk textilkupol, och waveguiden är sfärisk och tillverkad i svarteloxerad aluminium. Hela kalaset kan täckas med en välvd, tygklädd stålplåtsfront för ett diskretare utseende och minskad risk för petskador. Och kombinationen matt svart låda och högtalarfront på ger ett extremt diskret utseende i biodunklet.

En sprängskiss är alltid kul, och delarna kallas från vänster till höger: Kantupphängning, dammkåpa, högtalarkorn, spiderstabiliseringsring, spider, talspole, korg, kortslutningsring, magnet, polstycke, magnet och skärm.

...och fyller man dem med något tungt blir det en rejält stabil enhet.

»Ett av de mest ambitiösa högtalarprojekten vi sett i norden på senare år.«

Inuti lådan finner vi, förutom rejäl stugning och dämpmatta, dämpull av två olika typer. Dels lösull som är rejält fluffig, och dels dämpull som håller ihop i lite mer ordnade former. De två varianterna kompletterar enligt Arendal varann, och ger bättre effekt än endast den ena eller andra sorten.

Subbasen

Arendal Sub 2 är mellanmodellen när det gäller basar, och valdes då den anses vara lagom i vårt biorum på drygt 25 kvadrat. Det handlar om en sluten konstruktion med basar på motstående sidoväggar, 13,8 tum stora och drivna av ett slutsteg på 1 kW, kallad Avalanche DSP.

Bafflarna är 50 mm tjocka, medan resten av lådväggarna är 25 mm, och de rejäla dimensionerna tillsammans med de motstående basarna gör att lådan står helt still och knappt ens vibrerar ens vid våldsamma basuttag.

I botten på lådan finns m6-gängor, och gummi-fötter följer med, men man kan självklart använda gängorna för andra fötter också om så önskas.

Förstärkaren har sedvanliga kontroller för volym, steglös fas och delning, samt en eq-vippa som i läge 1 ger extra lågbasförstärkning, runt 9 dB vid 23 Hz. Delningsfiltret har markeringar från 160 ner till 40 Hz, och funkade precis som önskat.

Uppställning

Systemet levererades till oss inspelat och klart, vilket gjorde att vi sparade 50 timmar som Arendal annars rekommenderar för optimala prestanda. Vi började med att ställa upp 1723 Monitor, och testade lite olika placering. Det är svårt att placera Arendal 1723 fel, de har egentligen inga märkligheter för sig alls, och eftersom vi dessutom mer eller mindre direkt insåg att för vår applikation var slutna lådor att föredra, hamnade 1723 Monitor helt enkelt på "standardplats" i vårt biorum.

Centern är så pass stor och tung att den kräver lite extra placeringsomtanke bara för det, men eftersom den precis som Monitor är så problemfri placerade vi den helt enkelt under duken med en lätt uppvinkling mot oss i biofåtöljerna.

Surroundhögtalarna körde vi dels som

direktriiktade, och då ungefär 30 grader snett bakåt, och som tripoler rakt till höger och vänster om oss. Notera att högtalarna är sidospecifika, och växlar man höger mot vänster hamnar fel 4-tummare ur fas. Rätt gjort är det de fyra-tummare som spelar framåt som är i fas, medan de som spelar bakåt i rummet är ur fas. Ska du köra 7-kanaligt ska de bakre surroundhögtalarna vara placerade tvärt emot märkningen, annars släcks det diffusa ljudet till stor del ut.

Subbasen då? Jo den ställde vi först på den vanligaste subbasplatsen, och när vi började lyssna tänkte vi inte mycket mer på placeringen, så där stod den ända tills jag vickade ut den i rummet för mätning.

Tankar och filosofi

Det märks att gänget på L-sound har hållit på med ljud länge, och att de dessutom kommer från lite olika ljudfilosofibakgrund, vilket kan vara en anledning till att de är så tydliga med att meningen med 1723-serien är att den ska funka till allt.

Ingen ska någonsin komma och säga ett en Arendal 1723 lämpar sig speciellt för vare sig rock, klassiskt eller jazz, och man är också mycket stolta över hur utvecklingen av allt från element till lådor och delningsfilter gått till. Jag tänker inte återge hela storyn här, den finns på hemsidan som definitivt är värd ett besök.

Men är det på riktigt alltihop, eller är det marknadsförings-hittepå? Jag får säga att även om Arendals historier berättande kanske känns lite tillrättalagd och överdrivet polerat ibland, kan jag efter någon månad med Arendal 1723 i biorummet inte hitta en enda sak som känns falsk. Lite överdrivet ibland, javisst, men storyn stämmer klockrent överens med våra erfarenheter av Arendal, och det känns verkligen att allt är på riktigt!

Dynamik och detaljer

Jag erkänner, den första film jag tittade på när jag hade riggat upp systemet (-3 dB på centern, allt annat på 0) var inte någon UltraHD-film, nej inte ens en Blu-ray. Jag kollade på första kapitlet av Ice Age 2, och för er som inte ser den varje vecka

Seriöst, tvinnat internkablage och ett bygge med snäva toleranser samt oklanderlig lackering.

Inga träskruvar här inte, vilket gör att du dels kan montera isär dina högtalare om du känner för det, men viktigare är att du alltid kan efterdra!

kan jag fräscha upp minnet genom att berätta att det är den där lilla ekorren (eller vad det nu är för ett djur) hittar sin nöj på en gigantisk lodrät glaciärvägg, en vägg som sedan springer läck, sprutar vatten och börjar rasa.

Jag blir helt fascinerad av mikordetaljeringen när den ekorren tar sig fram över isen, och när vattnet börjar spruta låter det så blött, så realistiskt, att jag halvt om halvt väntar mig att bli blöt själv.

När så glaciären börjar rämna får subbasen kliva in på scen, och det gör den genom att koppla ett järngrepp om luften i rummet på ett självklart auktoritärt sätt, men samtidigt utan att på något sätt ta fokus från filmen.

I nästa scen leker massor av urtidsdjur i isrutschkanor och annat som ser ut som något slags istids-lekland, och Sid har dagis för minst sagt respektlösa ungdomar. Här noteras att dialogen också fungerar otroligt bra, såväl svagare röster som högljuddare dito får plats

och hörs, och det är avslappande enkelt att följa konversationerna.

Dags då för lite modernare ljud-gångar, och återigen tar vi fram Transformers: Age Of Extinction, och den här gången börjar vi på kapitel 3. Trollsländan som flyger runt medan

Mellanmodellen bland 1723-seriens basar har två element, 1 kW slutsteg och är sluten.

Delningsfrekvenserna på Surroundhögtalaren är 1,4 kHz mellan åtta och diskant, medan fyrtummarna har ett högpassfilter vid 200 Hz.

vattnet ligger lugnt har sällan hörts tydligare eller mer naturligt, och när sedan vattenytan bryts levereras de mekaniska ljuden på ett härresande realistiskt sätt.

Samma sak när mini-drönarna släpps iväg, när Titus Welliver ger order om att spränga skorstenen som döljer en transformer, och inte minst när Rachel med ett avskjutet ben ber för sitt liv. Realismen är otroligt hög och vi börjar kommentera saker ingen av oss lagt märke till förut, saker som verkligen lyfter en trött filmsekvens vi sett hundratals gånger.

Små, svaga ljud och extrema krevader, dialog och musik, allt levereras på ett anmärkningsvärt fräscht, extremt dynamiskt och öppet sätt, och de dubbla 13,8-tummarna har rummet i ett järngrepp hela vägen ner till 20 Hz.

Vi ser samma scen, öppningen av X-Men: Days Of Future Past, tre gånger i rad: Först med Yamaha-försteget på -30 dB, sedan på -15 dB och därefter 0 dB, full gas alltså. Och förutom att det blir ruskigt starkt med volymen på 0 dB känner vi igen allt, och även på -30 dB är scenen fullt njutbar. Svagt eller starkt spelar alltså ingen roll, Arendal 1723 levererar både kvantitet och kvalitet oavsett volym!

Men musik då? Jo, jag får medge att det är precis lika kul att lyssna på musik, och då antingen med All Channel Stereo påslagen vilket ger ett partyljud som heter duga, eller med Pure Direct påslagen på Yamaha-försteget och skumgummi-pluggarna urtagna ur Monitor 1723.

Klangmatchingen är inget vi över huvud taget tänkte på under testet, den är helt enkelt felfri! När det gäller surroundhögtalarna körde vi dem alltså både som direktriaktade och som tripoler, och alla gillade tripoluppställningen bäst. Det blir en grymt bra kombination av fokus varvet runt och rymd bakom oss.

Rejält system, maffigt ljud

Arendal 1723 är verkligen inget system för vem som helst, men du som inte har något emot rejält stora högtalare och vill ha en riktigt maffig bio-upplevelse måste definitivt överväga Arendal, ett av de mest ambitiösa högtalarprojekten vi sett i Norden på senare år.

ARENDA 1723

FRONTHÖGTALARE: 1723 MONITOR

Princip: Sluten/portad
Bestyckning: 2 x 8 tum mellanregister, 28 mm diskant
Känslighet: 89 dB
Impedans: 4 Ohm
Mått (BxHxD): 275x635x400 mm
Vikt: 25,4 kg
Pris: 1600 euro/par (+650 euro för ett par golvställ)

CENTER: 1723 CENTER

Princip: Sluten/portad
Bestyckning: 2 x 8 tum mellanregister, 28 mm diskant
Känslighet: 89 dB
Impedans: 4 Ohm
Mått (BxHxD): 635x275x400 mm
Vikt: 25,4 kg
Pris: 850 euro

SURROUND-HÖGTALARE: 1723 SURROUND

Princip: Tripol, sluten
Bestyckning: 8 tum mellanregister, 28 mm diskant, 2x4 tum bredband
Känslighet: 87 dB
Impedans: 4 ohm
Mått (BxHxD): 432x450x216 mm
Vikt: 17,4 kg
Pris: 1300 euro/par

SUBWOOFER: 1723 SUBWOOFER 2

Princip: Sluten låda
Bestyckning: 2x13,8 tum
Utteffekt: 1 kW
Ingångar: Balanserad mono, RCA stereo
Utgångar: Balanserad mono pass-thru
Delningsfrekvens: 40-160 Hz
Fas: Steglös
Mått (BxHxD): 420x542x500 mm
Vikt: 41,4 kg
Pris: 1500 euro
Färg/finish: Svart eller vit, matt eller högblank
Info: www.arendalsound.eu

Ingång för balanserad signal, det tackar vi för! Notera också eq-omkopplaren.

